

[SIGNALEMENT]

Joris De Kegel, *De pijn daensist te zijn*, Haaltert, Heemkundige Kring Haaltert, 2014, 271 pp., ill.

Jozef Callebaut, de overgrootvader van auteur Joris De Kegel (°1943), behoorde tot de vriendenkring van de roelanders, genoemd naar hun tijdschrift *Klokke Roeland*. De beweging ontstond in de jaren 1880 in dorpen rond het stadje Ninove en verzamelde mannen die er naar streefden om het volk uit de onwetendheid en de ellende te helpen. En ellende was er genoeg, mede veroorzaakt door plaatselijke bestuurders die het niet nauw namen met het armenbeleid en er in veel gevallen zelf

betervan werden. Ferdinandus Van Hoeymissen, pastoor in de gemeente Kerksken (nu deelgemeente van Haaltert), kon de toestand niet langer aanzien en stichtte in 1855 een eigen weldadigheidsmaatschappij. Zo richtte hij kleine spinnerijen en weverijen open opende in samenwerking met een plaatselijk nonnenklooster een kantschool. Tevens voerde hij een grondbeleid waardoor arme families in eigen onderhoud konden voorzien. Volgens Joris De Kegel legde Van Hoeymissen, die 55 jaar in Kerksken pastoor was, daarmee een voedingsbodempastoor voor de latere Christene Volkspartij. De partij werd in Okegem (nu deelgemeente van Ninove) in 1893 opgericht. In Aalst stonden de leden bekend als daensisten, in Kerksken en omgeving bleven ze roelanders, ook wel 'groene socialisten', geheten.

Textielabrikant en liberaal politicus Jozef Callebaut stond meer dan 20 jaar in de gemeentepolitiek, waarvan 7 jaar als burgemeester van Kerksken. Als roelander, bevriend met Aloïs De Backer en 'smid' Frans Lambrecht, trad hij ook op als verzoener tussen daensisten en roelanders; tussen beide zat het geregeld scheef (de roelanders waren de feitelijke pioniers van de beweging en zij waren ook radicaler dan de omgeving van priester Daens, die later in beweging kwam en minder radicaal was). De auteur kon daarbij van het rijkelijk archief van zijn voorvader gebruikmaken.

Het mooie aan het boek van Joris De Kegel is dat hij vanuit regionale toestanden, figuren en belevenissen het grote verhaal van het daensisme vertelt, waardoor het zeer levendig en menselijk wordt. Zo is het hoofdstuk gewijd aan de kantateliërs niet zomaar wat plaatselijke heemkunde maar geeft het aanleiding om het te hebben over Leopold II, een vurig tegenstander van democratische hervormingen, die de kantschool de opdracht gaf mee te werken aan het bruidskleed van zijn dochter prinses Hendrika.

Deel 2 van het boek, *Daensisme in Noord-Amerika*, mag wel het meest verrassende deel van de uitgave heten. Er bestond sinds lang vanuit de armlastige Denderstreek seizoenarbeid naar Noord-Frankrijk maar door allerlei wetgevingen werd deze ingeperkt. Het dan maar in Noord-Amerika geprobeerd. Ticketverkopers van de White (en Red) Star Line doken te allen kant op, ze hadden veel succes in de Denderstreek.

Tot de 1517 slachtoffers van de Titanic (1912) behoorden vijf Kerkskenaren, één overleefde de ramp. Deze schrikte anderen niet af, want later vertrokken nog eens 18 inwoners van Kerksken en Denderhoutem. Velen van hen waren kinderen van roelanders en daensisten, ook de zonen en de schoonzoon van Jozef Callebaut. Een van hen stond mee aan de wieg van de *Gazette van Detroit* en begeleidde, in samenspraak met Pieter Daens, honderden naar Amerika uitgeweken daensisten. Ook hun relaas – met veel pijn doorspekt – wordt door De Kegel verteld.

Na WO I was, mede door haar aandeel in het activisme, de rol van de

Christene Volkspartij zo goed als uitgespeeld en werd voor de verkiezingen in het arrondissement Aalst uitgekeken naar een kartel met de Frontpartij. Met de komst van de zgn. eenheidsbeweging van het VNV verdwenen de laatste restanten van het daensisme. En ook dat deed pijn. Om zijn relaas te vervolledigen, vertelt Joris De Kegel over de erfenis die daensistische mensen ook na WOII te verwerken kregen. Hun 'pijn daensist te zijn' werd er door de naoorlogse repressie en later door de tweespalt binnen het politieke Vlaams-nationalisme, met het Egmontakkoord en het verdwijnen van de Volksunie, niet minder om. *De pijn daensist te zijn* bevat tevens een rijkdom aan illustratiemateriaal waardoor de uitgave zowel een waardevol lees- als een kijkboek is.

[Maurits Van Liedekerke]
